

«Τρία Μουσεία Μπενάκη θα θέλαμε για το έργο του»

Μια πρώτη ξενάγηση στη μεγάλη έκθεση του Γιάννη Μόραλη, που παρουσιάζει τη δουλειά του και ταυτόχρονα τον βιογραφεί

Της ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΕΠΙΤΑΚΙΩΗ

Το καλοκαίρι του 1932, με το τέλος του πρώτου έτους σπουδών στο εργαστήριο του Ουμβέρτου Αργυρού, γίνεται στην Ανατάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας έκθεση με έργα των σπουδαστών. Ο Γιάννης Μόραλης θα δείξει εκεί δύο αυτοπροσωπογραφίες, τις οποίες θα προσέξει ο τεχνόκριτης Διονύσιος Κόκκινος και θα τις επαινέσει στο περιοδικό Νέα Έστια. Από εκείνο το σημείο πάνει το νήμα της αφήγησης η μεγάλη αναδρομική έκθεση που εγκαινιάζεται απόψε στο Μουσείο Μπενάκη της Πειραιώς. Για την οργάνωσή της συμπράττουν το Μουσείο Μπενάκη, η Εθνική Πινακοθήκη-Μουσείο Αλέξανδρου Σούτσου, το **Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης** και η Γκαλερί Ζουμπουλάκη, με τη συμπαράστασή, φυσικά, της οικογένειάς του.

Η έκθεση παρουσιάζει ανά δεκαετία τα έργα του σπουδαίου ζωγράφου, χαράκτη, σκηνογράφου και δασκάλου και ταυτόχρονα τον βιογραφεί. Αυτό όμως δεν τρεπεί με συστηρίτητα. Υπάρχουν έργα από άλλες δεκαετίες που συχνά παρεμβάλλονται, ακριβώς για να εξηγηθούν τη βιογραφία. «Στην ενότητα του '30, λ.χ., που αφορά

«Πέρα από το τεράστιο σχεδιαστικό ταλέντο του, ο Γιάννης Μόραλης ήταν ο πιο προκομμένος άνθρωπος που έχω γνωρίσει», λέει ο Νίκος Παΐσιος.

τη Σχολή Καλών Τεχνών και τη μαθητεία του στη Ρώμη και στο Παρίσι, θα δείτε το πορτρέτο του φιλολόγου και μετέπειτα ακαδημαϊκού Σωκράτη Κουγέα, το οποίο είναι μεταπολεμικό (1946). Γιατί εντάσσεται εδώ; Γιατί όταν ο πατέρας του Μόραλη σκοτώθηκε το 1937,

Ο Γιάννης Μόραλης με τη Μαρία Ρουσέν, το 1943.

Χαρακτηριστικά αφαιρετικά πορτρέτα και συνθέσεις του ζωγράφου.

Γυμνό, 1947. Ένα από τα πρώιμα αριστουργήματα της δεκαετίας του '40.

σε τροχαίο, την κηδεμονία του σε ό, τι αφορούσε τις σπουδές του ανέλαβε ο Κουγέας, που ήταν οικογενειακός φίλος», εξηγεί ο επιμελητής της έκθεσης, Νίκος Παΐσιος. «Ως παιδί-θαύμα, ο Γιάννης Μόραλης παρακολούθησε το κυριακάτικο μάθημα της Σχολής Καλών Τεχνών ήδη από τα δεκατρία του. Όταν ξε-

κίνησε τις κανονικές σπουδές του, ήταν ακόμα ανήλικος - δεκαεπτά ετών». Ο πλούτος των εκθεμάτων είναι εντυπωσιακός: μέσα από περίπου 200 πίνακες και άλλα 100 αντικείμενα σε προθήκες, εξιστορείται η θαυμαστή πορεία ενός επαρχιώτη παιδιού από την Αρτα που στα

έντεκά του χρόνια ήρθε στην Αθήνα και αποφάσισε να ασχοληθεί με τη ζωγραφική. Της έμεινε πιστός μέχρι την τελευταία του πνοή. Δεν σταμάτησε στιγμή να εργάζεται με πάθος και αφοσίωση στην τέχνη του. «Πέρα από το τεράστιο σχεδιαστικό ταλέντο του, ο Γιάννης Μόραλης ήταν ο πιο προκομμένος

άνθρωπος που έχω γνωρίσει. Αυτά που βλέπετε εδώ δεν αποτελούν ούτε το 10% όσων είχε φτιάξει» θα θέλαμε... τρία Μουσεία Μπενάκη για να τα παρουσιάσουμε όλα!» λέει ο κ. Παΐσιος.

Πάντως, το ισόγειο του Μουσείου Μπενάκη χώρεσε πολλά. Από τους μικρών διαστάσεων πίνακες της

νιότης του Μόραλη και τα πρώιμα αριστουργήματα της δεκαετίας του '40, όταν σωματά να είναι μαθητής και αρχίζει να γίνεται δάσκαλος, μέχρι σχέδια και χαρακτηρισκά, γλυπτά και αρχιτεκτονικές εφαρμογές (όπως για το Χίλτον, τον Διονύσο και την οικία Δοξιάδη), εξώφυλλα βιβλίων και δίσκων, αφίσες για τον ΕΟΤ, κεραμικά. Ανάμεσά τους και το πρώτο πιάτο που ζωγράφησε (με μια γοργόνα) για τον Γιώργο Σεφέρη, τον Δεκέμβριο του 1960, πριν από τη συνεργασία του με την Ελένη Βερναρδάκη.

Συναρραπτικά πορτρέτα

Η έκθεση περιλαμβάνει και κοστούμια και σκηνικά. Όμως το πιο ζωντανό, το πιο συναρραπτικό κομμάτι (και αυτής της αναδρομικής είναι τα πορτρέτα, ιδιαίτερα των δικών του ανθρώπων: τα αδελφία του, ο αδελφικός του φίλος Νίκος Νικολάου, ο δάσκαλός του, η πρώτη του σύζυγος Μαρία Ρουσέν (1941-1945), η δεύτερη, γλύπτρια Αγαθαία (Μπούμπα) Λυμπεράκη (1947-1955), και η τρίτη, Γιάννα Βασσάλου, και άλλοι έρωτες, που μπορεί να μην τον οδήγησαν στα σκαλιά της εκκλησίας, αλλά προκάλεσαν... εκρήξεις χρωμάτων στους καμβάδες του. Το ερωτικό στοιχείο κατέχει κεντρική θέση στο έργο του Γιάννη Μόραλη.

«Υπάρχουν πολλές ιστορίες που δεν μπορούν να ειπωθούν, γιατί κάποιες από τις πρωταγωνίστριές τους είναι ακόμα εν ζωή και θα βρίσκονται στα εγκαίνια», λέει με νόημα ο Νίκος Παΐσιος. «Ο Γιάννης ήταν ένας ντροπαλός, εσωστρεφής και πολύ τρυφερός άνθρωπος, που ποτέ δεν κρατούσε κακία», συμπληρώνει η επί 45 χρόνια συνεργάτις και επιστήθια φίλη του Πέγκυ Ζουμπουλάκη. «Είχε όμως και πολλές έννοιες και μουσικά. Δεν θα τα ποίμε απόψε. Για να είμαι ειλικρινής, ποτέ δεν θα τα ποίμε. Γιατί ξέρουμε καλά ότι ο ίδιος δεν θα το ήθελε...»

Μουσείο Μπενάκη, Πειραιώς 138.

Μακέτα για κεραμική σύνθεση, 1968. Η έκθεση περιλαμβάνει από τους μικρών διαστάσεων πίνακες της νιότης του Μόραλη μέχρι σχέδια και χαρακτηρισκά, γλυπτά και αρχιτεκτονικές εφαρμογές, εξώφυλλα δίσκων και αφίσες.